

2. AZYL A AZYLOVÁ ZAŘÍZENÍ

Průběh řízení o udělení mezinárodní ochrany upravuje zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

Správním orgánem rozhodujícím ve věci v první instanci je Ministerstvo vnitra ČR (odbor azylové a migrační politiky - OAMP). Ministerstvo vydá do devadesáti dnů ode dne zahájení řízení rozhodnutí ve věci. Toto rozhodnutí je pravomocné dnem předání. Proti rozhodnutí mohou cizinci podat žalobu k místně příslušným krajským soudům. Pokud krajský soud žalobu zamítne, cizinci mohou podat kasační stížnost. V případě, že současně požádají o odkladný účinek, je jim uděleno vízum za účelem strpění pobytu na dobu 1 roku.

Ministerstvo vnitra ČR provozuje pro žadatele o mezinárodní ochranu a azylanty tzv. azylová zařízení. V přijímacím středisku je cizinec povinen po určitou zákonem stanovenou dobu pobývat (za účelem provedení identifikačních úkonů, sepsání žádosti o azyl, lékařského vyšetření apod.). Přijímací střediska se nacházejí v obci Vyšší Lhoty, okres Frýdek - Místek a na letišti Praha - Ruzyně. Cizinci mohou požádat o mezinárodní ochranu i v záchytných zařízeních pro cizince (Poštorná a Bělá pod Bezdězem). Pokud není zákonná překážka (žadatel je v záchytném zařízení pro cizince, věznicí), popřípadě v nemocnici, je žadatel přemístěn do pobytového střediska, nebo se na základě schválené žádosti může ubytovat v soukromí. Pobytová střediska slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany do doby nabytí právní moci rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany. Pobytová střediska se nacházejí v obcích Zastávka, okres Brno - venkov; Havířov, okres Karviná a Kostelec nad Orlicí, okres Rychnov nad Kněžnou. Integrační azylové středisko slouží k přechodnému ubytování cizinců, kterým byla udělena mezinárodní ochrana. Integrační azylová střediska se nacházejí v Jaroměři, okres Náchod; Zastávce, okres Brno - venkov; Havířově, okres Karviná; a Ústí nad Labem - Předlicích, okres Ústí nad Labem.

Metodické poznámky k tabulkám

Tabulka 2-1. Počet nově zahájených řízení o udělení mezinárodní ochrany a počet rozhodnutí I. instance v roce 2008

Údaje o počtech rozhodnutí zahrnují všechna rozhodnutí, tedy i rozhodnutí vydaná v případech nezletilých účastníků řízení, jejichž jménem podává žádost o mezinárodní ochranu jejich zákonný zástupce. Celkový počet rozhodnutí není prostým součtem druhů rozhodnutí uvedených v tabulce, ale zahrnuje ještě další typy rozhodnutí (např. rozhodnutí o odnětí mezinárodní ochrany), kterých je ale v celkovém srovnání minimum.

Tabulka 2-2. Řízení o udělení mezinárodní ochrany u krajských soudů v roce 2008

Od 1. 1. 2003 mohou žadatelé o azyl podat žalobu k příslušnému krajskému soudu (podle místa pobytu žadatele v době podání žaloby). Obdrželi-li žadatel o mezinárodní ochranu negativní rozhodnutí krajského soudu, přestává být (po nabytí právní moci rozhodnutí) žadatelem o udělení mezinárodní ochrany. Proti rozhodnutí krajského soudu může cizinec podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Při splnění zákonných podmínek mu může být uděleno vízum za účelem strpění pobytu.

Tabulka 2-3. Průběh řízení kasačních stížností u Nejvyššího správního soudu v roce 2008

Počtem cizinců s kasační stížností se rozumí počet cizinců, o jejichž kasačních stížnostech nebylo dosud rozhodnuto.

Tabulka 2-5. Žadatelé o mezinárodní ochranu podle místa pobytu k 31. 12. 2008

Pod pojmem azylová zařízení se rozumí přijímací, pobytová a integrační střediska. Ostatními místy pobytu jsou pak míněny nemocnice, věznice a zařízení pro zajištění cizinců.

Tabulka 2-11. Udělení státního občanství ČR azylantům

Podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v případě získání státního občanství azyl zaniká. Sloupce za roky 2000 až 2008 ukazují počty osob, kterým azyl zanikl z důvodu získání státního občanství.

Česká republika v roce 2008 celkem evidovala 1 656 žádostí o udělení mezinárodní ochrany. V porovnání s rokem 2007 se počet azylových žádostí snížil o 11,8 %. Pokračoval tedy trend poklesu počtu žadatelů o mezinárodní ochranu, který je v České republice zaznamenáván od roku 2004, vstupu země do Evropské unie. Institut mezinárodní ochrany se po rozšíření schengenského prostoru stal ve své podstatě jediným nástrojem, který umožňuje průchod vnější schengenskou hranicí a následný pobyt na území členských států i osobám přicházejícím nelegálně. S odstupem jednoho roku od vstupu České republiky do schengenského prostoru (21. 12. 2007) je nicméně patrné, že vývoj počtu žadatelů o udělení mezinárodní ochrany oproti předchozím letům nedoznal zásadních změn a zůstává i nadále stabilní.

Počet žádostí o mezinárodní ochranu byl dále v roce 2008 ovlivněn legislativní změnou, kdy k 1. lednu 2008 byla do českého zákona o azylu implementována směrnice Evropské unie na jejímž základě byla zrušena lhůta dvou let pro možnost opakovaného podání žádosti o mezinárodní ochranu. Žadatel je nyní oprávněn podat novou žádost o mezinárodní ochranu ihned poté, co nabude právní moci rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany. Tato změna měla vliv na počet podaných opakovaných žádostí o mezinárodní ochranu. Za rok 2008 tak bylo evidováno celkem 596 opakovaných žádostí o mezinárodní ochranu.

Rok 2008 v azylové problematice přinesl vedle přetrvávajícího klesajícího počtu žádostí o mezinárodní ochranu významnou migrační vlnu žadatelů o mezinárodní ochranu z Turecka. Vysoký počet žadatelů z této země souvisel se situací z přelomu let 2007/08, kdy převážně mladí občané Turecka žádali ve větší míře v transitním prostoru letiště Praha–Ruzyně o udělení mezinárodní ochrany. Situace vyústila v zavedení letištních transitních víz pro státní příslušníky Turecka v dubnu 2008. Z celkového počtu 251 žádostí tureckých státních příslušníků o mezinárodní ochranu v roce 2008 jich 212 bylo podáno právě v průběhu prvního čtvrtletí roku.

Následný vývoj žadatelů o mezinárodní ochranu lze do měsíce září označit v roce 2008 jako stabilní. Vyšší počet žádostí o mezinárodní ochranu v měsíci říjnu 2008 souvisí s realizací přesídlení skupiny 23 státních příslušníků Myanmaru (uprchlých do Malajsie) v rámci pilotního přesídlovacího projektu. Těmto uprchlíkům byl následně udělen azyl České republiky.

Průměrný měsíční počet podaných žádostí o mezinárodní ochranu v roce 2008 činil 138. Z hlediska zastoupení žadatelů o mezinárodní ochranu dle jednotlivých kontinentů dominovali, podobně jako v předchozím roce žadatelé původem z Asie (57,1% z celkového počtu). Podíl žadatelů o mezinárodní ochranu z evropského kontinentu (32,5%) a z afrického kontinentu (7,4%) zůstává v porovnání s rokem 2007 téměř stejný.

V průběhu roku 2008 byly zaznamenány žádosti o mezinárodní ochranu celkem od 58 různých státních příslušností. Také v roce 2008 patřily mezi hlavní zdrojové země žadatelů o mezinárodní ochranu Ukrajina (321 žadatelů). Druhou nejvýznamnější zemí původu žadatelů o udělení mezinárodní ochrany se v roce 2008, podobně jako v roce předešlém stalo Turecko (251 žadatelů), které již tradičně patří k nejvýznamnějším zdrojovým regionům. V pořadí třetí nejvýznamnější zemí původu žadatelů o udělení mezinárodní ochrany bylo v roce 2008 Mongolsko, které se stává důležitou zdrojovou zemí. Státní příslušníci Vietnamu tvořili v roce 2008 čtvrtou nejpočetnější skupinu žadatelů o mezinárodní ochranu (108 žadatelů).

Oproti roku 2007 byl nejvyšší procentuální nárůst zaznamenán u žadatelů o mezinárodní ochranu z Kazachstánu (+143,3%), Afghánistánu (+80,0%) a Mongolska (+20,6%). V porovnání s předchozím rokem se naopak významně snížil počet žadatelů o mezinárodní ochranu z Kuby, v roce 2007 sedmé nejpočetnější zemí původu žadatelů (-75 žadatelů), a ze Srbska (-40 žadatelů).

Ministerstvo vnitra vydalo v roce 2008 v řízení o udělení mezinárodní ochrany celkem 2 026 rozhodnutí. Česká republika patří k zemím, jež v relativním vyjádření udělují žadatelům o mezinárodní ochranu poměrně vysoký počet azylů nebo doplňkových ochran. V roce 2008 udělilo Ministerstvo vnitra mezinárodní ochranu cizincům celkem v 295 případech.

Azyl, jako jedna z forem mezinárodní ochrany, byl v roce 2008 udělen celkem v 157 případech. Doplňkovou ochranu Ministerstvo vnitra v roce 2008 udělilo 138 cizincům.